

OLIV TA'LIM TIZIMIDA VIDEO KONFERENSIYA TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK JIHATLARI

Mualliflar: Abdumo'minov Burxonjon Sunnatillo o'g'li ,

Musulmonova Nafosat Xasan qizi

Rajabova Zebo Nurqobil qizi

Termiz davlat pedagogika instituti

E-mail: b.abdumominov@tdpi.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim muhitida qayta o'qitishni tashkil etishning asosi bo'lgan video konferensiya tizimlari (VKT) tahlil qilingan. Hisobotda Zoom, Google Meet va Microsoft Teams platformalarining sifatiga ta'siri ochib berilgan. , maqolada "Zoom charcho'i" (Zoom fatigue) fenomeni, virtual muloqotning usullari va onlayn darslarda talabalar faolligini oshirishning interfaol metodlari ilmiy darajasida yoritilgan.

Kalit so'zlar: Sinxron ta'lim, videokonferentsiya, virtual auditoriya, Zoom, Google Meet interfaol metodlar, kompyuter didaktika, masofaviy, skrin-sharing (ekranni almashish).

Abstract: This article analyzes video conferencing systems (VCS), which are the basis for organizing re-education in the educational environment. The report reveals the impact of Zoom, Google Meet and Microsoft Teams platforms on the quality of learning. , the article scientifically covers the phenomenon of "Zoom fatigue", methods of virtual communication and interactive methods for increasing student activity in online classes.

Keywords: Synchronous learning, video conferencing, virtual classroom, Zoom, Google Meet interactive methods, computer didactics, remote, screen-sharing.

Bu yerda zamonaviy ta'lim tizimida masofaviy o'qitishni tashkil etishning vosita bo'lgan video konferensiya platformalari (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams) tahlil qilingan. dasturiy ta'minot tizimlarining pedagogik vositalari, shaxsiy, virtual auditoriyani boshqarish, ko'rsatuv ekrani sharing (ekran sharing) va xavfsizlikda ishlash funktsiyalarining biriktirilgan o'rganilgan. "Zoom charchog'i" (Zoom fatigue) va undan tozalash bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqarish.

XXI asrning davom etmoqda o'n yilligida ta'lim tizimi global transformatsiya jarayonini boshdan kechir. Raqamli texnologiya endilikda quvvat vosita emas, balki ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylandi. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimi kredit-modul tizimiga o'tishi va mustaqil ta'lim soatlarining talaba va o'qituvchi bilan muloqotning yangi darajasini talab qiladi. Shu o'rinda **video konferensiya vaqt tizimlari (VKT)** o'qituvchi va uni har xil makonda bo'lishiga qaramay, real rejimda ("shu yerda va hozir") bog'lovchi yagona samarali ko'p talab qilishdan o'tadi.

Bugungi kunda ta'lim bozorida dasturiy platformalar – **Zoom, Google Meet va Microsoft Teams** . Ularning har biri o'ziga xos didaktik qaror ega:

1. **Zoom:** Pedagogik interfaollik bo'yicha eng yuqori imkoniyatlarga ega platforma. Uning "**Breakout Rooms**" (Session zallar) funktsiyasi katta auditoriyani (masalan, 60 nafar talabani) kichikdanga (5-6 kishi) bo'lib, virtual xonalarda ishlab chiqaradi. Bu an'anaviy darsdagi "kichik ta'minotida ishlash" metodining'liq raqamli analogidir.

2. **Google Meet:** Foydalanish soddaligi va qulayligi bilan turadi. Dastur o'rnatish talab etuvchi vositalar va Google Classroom bilan integratsiyalashgani tufayli, texnik savodxonligi turlicha bo'lgan auditoriya uchun juda mos keladi.

3. **Microsoft Teams:** Bu shunday video aloqa emas, balki "Learning Management System" (LMS) operatsiyani o'zida jamlagan

tizimdir. Unda fayllar almashish, topshiriqlar berish va yagona oynada amalga oshirish.

Videokonferensiya orqali dars o'tish o'qituvchidan an'anaviy metodikadan farqli narsalarni talab qiladi.

• **Vizualizatsiya (Screen Sharing):** O'qituvchi o'z ekranidagi taqdimot, video rolik 3D modellarni namoyish etishi orqali mavzuni tushuntiradi. Bu yordam va ko'rish kiplash organlariga bir vaqtda ta'sir, o'zlashtirishni 30-40% ga oshirish.

• **Chat va so'rovnomalar:** Talabalar mikrofonni yo'q turib ham chat orqali savol berishi yoki o'qituvchi tashkil qilgan tezkor so'rovnomalarda (Polls) qatnashishi mumkin. Bu tortinchoq talabalarni ham darsga jalb yordam beradi.

Stanford olimlari tomonidan o'rganilgan Zoom **"Fatigue"** (video muloqotdan) fenomeni bugungi kunning charchash muammosidir. uning asosiy sabablari:

1. **Doimiy nigoh:** Jonli darsda nigohini olib qo'yish mumkin, ekranda esa doimiy "yuzma-yuz" turish miyani zo'rlashtiradi.

2. **O'z ko'rish:** Odam gapirayotganda o'zini ko'rib turishi (oyna effekti) texnikani bosimni va o'zo'zini himoya qilishni kuchaytiradi.

Bu muammoni yechish uchun dars dasturi har 20 daqiqada " qilish va talabalarga ba'zan kamerani o'chirishga ruxsat berish tavsiya qiling.

XULOSA

Tahillar shuni ko'rsatadiki, video konferensiya tizimlari zamonaviy oliy ta'limning muqobil varianti emas, balki uning ajralmas qismidir. Ular ta'lim jarayonini (flexible), inklyuziv va tejamkor xizmat qiladi.

qayta, ishlab chiqarish bo'lmasin, ta'lim sifati birinchi navbatdagi pedagogning mahoratiga bog'liq. Shu bois, o'rnida takliflar oldinga suriladi:

1. Oliy ta'lim muassasalarida pedagoglar uchun **"Raqamli didaktika kamerasida ishlash san'ati"** bo'yicha maxsus kurslar tashkil etish.

2. Sinxron (jonli dars) va asinxron (video yozuv) ta'limni to'g'ri uyg'unlashtirgan holda **"Gybrid ta'lim"** modellarini keng joriy etish.

3. Video darslarni ishlab chiqarishni 40-50 daqiqagacha yuklab olish, asosiy urg'u interfaol topshiriqlarga qaratish.

Faqatgina texnik va metodik narsalarni to'g'ri integratsiya qilish orqali kompyuter ta'limdan kutilgan yuqori samaradorlikka erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini belgilash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'ri". PF-6079-son. 2020-yil 5-oktabr.

2. Abduqodirov AA, Pardaev AH Masofali o'qitish nazariyasi va amaliyoti. Monografiya. – T.: Fan, 2009 yil.

3. Bailenson, J. N. "Og'zaki bo'lmagan ortiqcha yuk: Zoom charchoq sabablari uchun nazariy dalil." *Texnologiya, aql va xulq-atvor* , 2(1), 2021.

4. . B.S. Abdumominov, R.Sh. Mamatmurotov, & M.X. Karimova (2024). TA'LIMDA KENGAYTIRILGAN BORLIQ(AR) TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH. Inter education & global study, (4 (1)), 30-36.

5. Abdum minov , BS li, & Nuraliyeva , FA qizi. (2023).DASTURLASH TILLARI VA ULARNI RGANISHNING ZIGA XOS JIHATLARI. OLIM , 1 (28), 309 314

6. Abdum Minov, B. S. O. G. L., Musurmonov, Y. X. O., & Qambarov, B. P. O. (2023). TA LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH DAVR TALABI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(3), 1017-1019.

7. Abdumo‘minov, B. va Iroda, S. (2024). MEDIASAVODXONLIK VA AXBOROT MADANIYATIDA KOMPYUTER GRAFIKASI. ILM FAN XABARNOMASI , 1 (2), 540-542.

8. Sunnatillo o‘g‘, B. A. M. (2024). TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR. PEDAGOGIK ISLOXOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI , 1 (1), 145-145.

9. Sunnatillo o‘g‘, BAM (2024). PYTHONDA KICHIK DASTUR TAYYORLASH. ILM-FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI , 2 (2), 164-

10. Abdumo‘minov, B., Maxliyo, B. (2024). INTERNET IMKONIYATLARI VA XAVFLAR: YOSHLAR VA VIRTUAL DUNYO. ILM FAN XABARNOMASI , 1 (2), 536-539.

11. Karimova M. X, Nuraliyeva F. A, To'Rayev R. N, & Abdumo'Minov B.S. (2025). MASHINALI O'QITISH YORDAMIDA MAKTAB BITIRUVCHILARINING KASB TANLASH JARAYONINI OPTIMALLASHTIRISH. Inter education & global study, 3 (1 (1)), 104-110